

Houten buitenschrijnwerk wordt permanent blootgesteld aan weer en wind. Om het schrijnwerk hier tegen te beschermen, wordt het voorzien van afwerkklagen of een verfsysteem.

Mogelijke schade:

- De afwerkklagen kunnen scheuren, afbladderen, verkrijten of verkleuren.
- Stopverf barst en is niet meer waterdicht

WAT DOEN?

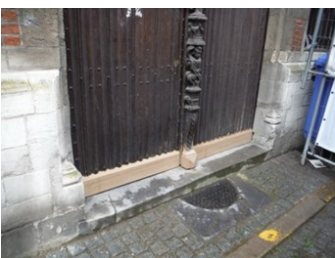
Regelmatig inspecteren

Regelmatige inspecties kunnen plaatselijke problemen aan het licht brengen. Kleine probleempjes kunnen dan makkelijk plaatselijk bijgewerkt worden en kunnen een grondige onderhoudsbeurt uitstellen.

Afwerkklagen herstellen

- verwijder alle losse verfdelen en verveerd hout;
- voer een kleuronderzoek uit en bepaal de aanwezige verfsoorten;
- herstel het hout waar nodig. Zie onderhoudsfiche *Houten buitenschrijnwerk herstellen (2021 - OF 5.2)*;
- schuur alle delen en verwijder het stof. Ontvet het schrijnwerk alvorens het te schuren. Het hout moet stof- en vetvrij zijn alvorens te schilderen;
 - ! *Aanwezige lijnolieverven hoeven niet volledig verwijderd te worden. Het is voldoende enkel de verveerde en losse delen te verwijderen.*
 - ! *Indien de nieuwe verf niet compatibel is met de aanwezige verflagen (vb. synthetische verven), is het nodig om alle lagen te verwijderen en verkleuringen in het hout weg te schuren. Dit is echter niet wenselijk bij historisch schrijnwerk.*
- breng een eerste (gepigmenteerde) laag aan op de weggeschuurde delen en schuur opnieuw op;
- breng een nieuwe aflaklaag aan op alle delen of breng een nieuw verfsysteem aan wanneer alle afwerkklagen verwijderd zijn.

Besteed extra aandacht aan de watergevoelige onderdelen zoals waterdorpels en waterlijsten, horizontale delen waar water op kan blijven staan.

Vergeet het binnenschilderwerk niet en de zijkanten van opendraaiende delen. Zorg er wel voor dat er na het schilderen voldoende speling overblijft zodat alle delen vrij kunnen draaien.

Bij nieuw ingebracht hout kan de traditionele grondlaag vervangen worden door een grondimpregnatie. Dit geeft het hout een biologische bescherming tegen houtborende insecten en zwammen.

Stopverf herstellen

Wanneer stopverf barsten vertoont en niet meer volledig waterdicht is, moet ze vervangen worden door traditionele stopverf of een hedendaags alternatief:

- traditionele stopverf = lijnolie en krijt
Opmerking: stopverf wordt hard na verloop van tijd en is minder elastisch dan hedendaagse afdichtingskitten. Daarom is het belangrijk dat de stopverf regelmatig mee overschilderd wordt om uitdrogen te voorkomen en barstjes te vullen zodat de stopverf waterdicht blijft. Nieuwe stopverf kan ten vroegste na 2 weken overschilderd worden.
- hedendaagse kit: deze moet zuurvrij, overschilderbaar en waterbestendig zijn.
Nadeel: er zijn verschillende soorten kittens op de markt; deze zijn niet allemaal even duurzaam en geschikt.

WELKE VERF?

Een volledig verfsysteem bestaat doorgaans uit:

- een grondlaag;
- een of meerdere tussenlagen (met kleurstoffen);
- een afwerklaag die bescherming biedt tegen UV.

2 grote groepen verf zijn alvast geschikt voor het (her)schilderen van historisch schrijnwerk.

Lijnolieverven

Deze verven hebben een goed indringend vermogen, zijn makkelijk in onderhoud, voeden het hout en zijn milieuvriendelijk. Tips:

- het regelmatig herhalen van de eindlaag, zorgt ervoor dat het hout jarenlang mee kan;
- lijnolieverven drogen traag. Maak de pot een paar dagen voor het schilderen open en laat enkele dagen rusten.

Synthetische verven

Deze verven drogen sneller dan lijnolieverven, maar zijn moeilijker te onderhouden. Synthetische verven sluiten de ondergrond hermetisch af. Bij kleine scheurtjes in de afwerklaagen kan je grote problemen krijgen omdat het vocht in het hout kan dringen, maar het hout zeer moeilijk kan uitdrogen.

- alkydverf: goed hedendaags product, goede weervastheid, maar zeer dampdicht. Het kan enkel gebruikt worden op schrijnwerk in goede staat;
- high solids: moderne alkydverven maar met minder oplosmiddelen;
- (acrylverf en latexverf zijn te vermijden omdat ze elastisch blijven en slechts een film vormen op het hout.)

WANNEER / HOE VAAK?

Hoe vaak?

Afwerklaagen jaarlijks inspecteren en bijwerken waar nodig. Afhankelijk van de oriëntatie, het verfsysteem en de kleur is een verflaag om de 5 à 8 jaar aan te raden.

Weersomstandigheden

De periode tussen half maart en begin november is doorgaans geschikt om te schilderen. Voer geen schilderwerken uit bij koude temperaturen (onder de 10°C). Dit kan het uithardingsproces verhinderen.

Schilder niet bij volle zon, bij nat en mistig weer of bedauwd hout.

WELKE ELEMENTEN?

Alle niet-structurele houten elementen die blootgesteld zijn aan het buitenklimaat, zoals:

- vensters;
- deuren;
- luiken;
- kroonlijsten (gootklossen);
- gevelbekleding;
- rolluiken...

Bij rolluiken is het belangrijk dat de latjes rondom rond geschilderd worden en niet enkel aan de buitenkant. Zorg ervoor dat de lagen niet te dik zijn en dat het rolmechanisme niet overschilderd wordt.

WIE?

Indien er herstellingen, grote schilderwerken of schilderwerken op moeilijk bereikbare plaatsen moeten uitgevoerd worden, is het aangewezen om beroep te doen op vakmensen.

WAT VERMIJDEN? WAAROP LETTEN?

Zorg ervoor dat draaiende delen kunnen blijven bewegen

Vermijd:

- het overschilderen van hang- en sluitwerk zodat het draaimechanisme van de scharnieren en het sluitmechanisme niet belemmerd worden;
- inwendige condensatie in het buitenschrijnwerk door ervoor te zorgen dat de binnenzijde minder dampdoorlatend is dan de buitenzijde, bv. door de binnenzijde een extra laag te geven indien binnen en buiten met hetzelfde systeem geveerd wordt;
- dat condensgaatjes dicht geschilderd worden;
- het schilderen op vochtig hout;
- overmatig gebruik van vulmiddelen. Kleine holtes vullen kan, maar grotere herstellingen worden best uitgevoerd met inzetstukken in dezelfde houtsoort.

Let op!

- houd er bij de keuze van uw verf rekening mee dat niet alle verven compatibel zijn met de reeds aanwezige ondergrond, oudere verflagen, stopverf en kitten. Oplosmiddelen in de verven kunnen bestaande afwerkklagen aantasten;
- lichtere kleuren zijn duurzamer dan donkere kleuren;
- glanzende verven zijn duurzamer dan matte of transparante verven;
- voorzie aan de binnenzijde van ramen en deuren altijd een verflaag meer dan aan de buitenzijde;
- laat bewegende delen voldoende drogen vooraleer ze te sluiten, zodat ze niet aan elkaar gaan kleven;
- voor houten gootbodems en kroonlijsten is een dampopen systeem aan te raden, zodat het hout steeds kan drogen bij vochtbelasting;
- gebruik handschoenen en een mondkapje wanneer je oude verflagen verwijdert die giftig loodwit kunnen bevatten;
- wanneer je stopverf overschildert, verf je best een 2tal mm van het glas mee, opdat er een goed waterdichting gevormd wordt tussen het glas en de kit.

MEER INFO?

Verwante onderhoudsfiches

- *Onderhoud aan houten buitenschrijnwerk (2021 - OF 5.1)*
- *Houten buitenschrijnwerk herstellen (2021 - OF 5.2)*

Onderhoudsbrochure

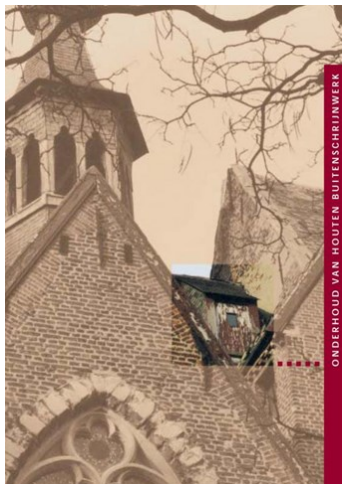
- '[Onderhoud van houten schrijnwerk](#)': Lees meer over opbouw en werking, oorzaken en vormen van schade, onderhoud en herstel van houten buitenschrijnwerk in onze onderhoudsbrochure.

Wet-en regelgeving

- Beschermden monumenten: verschillende werken zijn vergunningsplichtig (vb. andere kleurkeuze...), vraag advies bij het agentschap Onroerend Erfgoed.
- Voor het plaatsen van stellingen op het voetpad moet u een vergunning aanvragen bij de gemeente.

Info en wetenschappelijke publicaties

- MAHIEU F. (ed.): [Afwegingskader historische schrijnwerk](#), agentschap Onroerend Erfgoed, 2017

Erfgoedhuis Den Wolsack
Oude Beurs 27 – 2000 Antwerpen
T + 32 3 212 29 50
F + 32 3 212 29 51
info@monumentenwacht.be
www.monumentenwacht.be

monumentenwacht
Vlaanderen vzw
een initiatief van de Vlaamse provincies

